

Набираючи обертів

На початку 1950 року стало очевидним, що подальший розвиток інфраструктури ПТРК в селищі Борова неможливий через цілу низку обставин. В першу чергу, через відсутність стабільних джерел живлення для апаратури.

За рекомендацією Центру технічного радіоконтролю Мінзв'язку СРСР, було вирішено перебазувати ПТРК ближче до української столиці. Почалися пошуки території. Врешті-решт вирішили „оселитися” на вільній ділянці землі площею 10,8 га на 15-му кілометрі Брест-Литовського шосе Києва.

Територію огородили і розділили на дві частини. На одній з них, в двоповерховій цегляній будівлі, розташовувалася радіостанція з потужним антенним полем. На другій розміщувався пункт технічного радіоконтролю.

Всі працівники підключились до будівництва і власними силами прокладали силові та телефонні кабелі, водогін, встановлювали антенне господарство. Незабаром виросла одноповерхова технічна будівля, в якій налічувалося шість кімнат. До неї „притулилася” прибудова, що призначалася для розміщення опалювальної системи. У будівлі знайшлося місце і для проживання сім'ї *Соломка Т.О.*, начальника об'єкту з 1950 року. За 800 метрів від основної будівлі силами колективу збудували компараторну.

3 грудня 1951 року пункт радіотехнічного контролю почав працювати за новою адресою. Протягом року обладнали чотири робочих місця, з яких здійснювали контроль радіомовлення і радіозв'язку, проводили виміри напруги поля та запис, а також контроль телебачення. А головне — пункт укомплектували сучасною на той час апаратурою: приймачами „Телефункен”, „АШРО”, „АЕР”, „88 LF”; компаратором „Марконі”; вимірювачами стабільності частоти „ПІЧ”

Перша технічна будівля

Білецький О. М.,
першим в Україні прийняв сигнал
Ленінградського телецентру

та „ПЧ-2”, „Бегалкою”, а також телевізорами КВН, Т-2 та стойкою виміру СКУ-2.

Вже у 1953 році співробітник КПТРК *Олександр Михайлович Білецький*, за допомогою телевізора Т-2 і хвильової антени, розміщеної на даху технічної споруди пункту, першим в Україні прийняв сигнал Ленінградського телецентру.

В першій половині п'ятидесятих років штат працівників ПТРК становив вже 20 співробітників, серед яких було 14 технічних працівників, 4 опалювача, одна прибиральниця і один водій, за яким закріпили так звану „полуторку” — старший інженер *Абрамцес С.І.*, радіооператори: *Маноха Є.О.*, *Нюхтіков Ф.З.*, *Приходько В.П.*, *Кулачинський В.Т.*, *Мигач В.І.*, *Бондаренко-Супруненко Г.С.*, *Супруненко М.В.*, *Глинка В.М.*, техніки *Мясковський Г.М.* і *Павленко В.Н.*

Згодом прийняли на роботу *Шестерикова О.І.*, *Тернавських М.П.*, *Ваценок В.І.*, *Іваницьку (Ковтун) Н.С.*

На той час основою ПТРК була Центральна апаратна, де й проводився контроль ефіру. Ще з двох

робочих місць „прослуховували” мовні радіостанції Західної зони в діапазонах ДХ і СХ, вимірювали напруженість поля зв'язних і мовних передавачів.

Робочі місця обладнали списаною з військових частин апаратурою — приймачами типу АШРО (*американські приймачі з живленням на батареях*), короткохвильовими приймачами „Кріт” і середньохвильовими приймачами „Туман”.

Для контролю стабільності частоти й інших параметрів встановили стійку „Бегалка”, яка мала точність вимірювання 1 кГц. Тому часто вимірювання були не точними.

ПТРК тоді одночасно підпорядковувався і Київській дирекції радіозв'язку і радіомовлення, і московському ЦТРК. До сфери управління дирекції належав добір кадрів, діяльність бухгалтерії, партійної і профспілкової організацій, питання трудової дисципліни. Звітність про виконану роботу надходи-

**Бондаренко-
Супруненко Г.С.**

Супруненко М.В.

ла до Центру технічного радіоконтролю, з якого ж і отримувались всі планові завдання щодо контролю за засобами зв'язку.

З 1 січня 1961 року наказом Міністерства зв'язку УРСР від 19.09.1960 року № 295 Київський ПТРК було виведено зі складу Київської дирекції радіозв'язку і радіомовлення та реорганізовано в Київську станцію технічного радіоконтролю (СТРК),

Повоєнні роки

Кулачинський В.Т.

яка підпорядковувалась безпосередньо Міністерству зв'язку УРСР. А вже у вересні 1965 року Київській СТРК було надано статус республіканської (РСТРК).

На цей час її очолював *Юрій Федорович Коренєв*. Під його керівництвом (з 1961 р. по 1968 р.) СТРК

розвивалася досить швидко. Були обладнані додаткові робочі місця з контролю передавачів. Збільшився чисельний склад.

До завдань СТРК належав контроль за всіма видами засобів зв'язку України і Молдавії. Фахівці перевіряли стабільність частоти, ширину смуги випромінюван-

Коренєв Ю.Ф.

Колектив СТРК, 50—60-ті роки

ня, гармонійні і паразитні випромінювання, роботу на не присвоєних частотах. Виявляли незаконно діючі передавачі та ті, що працювали без позивних. З 1962 року станції технічного радіоконтролю почали проводити контроль за стабільністю радіочастот передавачів та інших параметрів електромагнітної сумісності на відповідність діючим нормам.

У складі СТРК створили лабораторію з вимірювання готової промислової продукції щодо можливого створення під час її використання радіоавад, а також службу Державної інспекції електрозв'язку. Обладнали й автомашину „ЗІС” (ПКЦ) для вимірювання напруженості поля телевізійних передавачів, що працюють на території України. Цим переслідували одну мету — виявити зони покриття телевізійним мовленням і вибрати місця для встановлення телевізійних ретрансляторів у тих районах області, де не були доступними сигнали обласного телецентру. Тоді ж до технічної споруди добудували апаратну з контролю за Київським телецентром. Надійшла й вимірювальна апаратура: стандарт частоти; приймач точного часу для корегування стандарту частоти; установка ПЧ-3; вимірювач ширини смуги ІРЧ; ГУБЕР — для авто-

Колектив РСТРК перед „суботником”

матичного запису рівнів вимірювання в діапазоні частот; німецька установка від „Rohde&Schwarz” з контролю всіх параметрів телевізійних і УКХ-мовних передавачів.

Додатково спорудили ще 2 антени західного напрямку. Деякі підрозділи (ДІЕ та два пункти з контролю УКХ ЧМ передавачів) розмістили в приміщеннях, орендованих в Києві.

Для перевірки працездатності приладів і рівня кваліфікації радіооператорів щовівторка проводили так звані контрольно-коректувальні вимірювання. Наприклад, московський передавач виходив в ефір у чітко визначений час на певних частотах, але з різним типом випромінювання. Протягом чотирьох хвилин давав свій позивний, умисно зміщуючись по частоті. Радіооператори всіх СТРК за ці чотири хвилини мали провести вимірювання. І так на всіх частотах. Якщо одна із станцій проводила виміри неточно, то визнався брак у роботі. Київська СТРК браку не допускала.

Порушникам радіоефіру, яких виявляли, надсилали телеграму за підписом начальника СТРК з попередженнями та з вимогою припинити порушення режиму зв'язку. Якщо власник передавача не реагував на попередження, то йому направлялася телеграма про накладення на нього штрафу. У подальшому ставилося питання перед ДІЕ області про припинення роботи передавача-порушника.

З 1968 р. по 1972 р. РСТРК очолював Редько Г.Г. При ньому завели картотеку на діючі передавачі. З ЦТРК отримали списки судових радіостанцій Міністерства морського і річкового флоту, Міністерства рибної промисловості. Тепер всі частотопередавачі, враховуючи й ті, що належали міністерствам і відомствам, знаходились під контролем.

Старшому зміни доручалося здійснювати спостереження за магістральними зв'язками та контролювати виконання завдань, які надходили з ЦТРК. Отримували і чимало скарг, в основному із зарубіжних країн, про радіоавади, що створювали закордонним РЕЗ радянські радіостанції. Вказані частоти оперативно брали під контроль. Виявляли позивний радіостанції, що заважала роботі, дату, час виходу в ефір, частоту, тип випромінювання.

Такі ж претензії до закордонних передавачів надходили і від радянської сторони.

Про факти порушень радіоефіру повідомляли, як правило, за телефоном. Оскільки міжміські розмови були лімітованими, довелося перейти до користування апаратом телеграфного зв'язку.

*Пересувний пункт технічного
радіоконтролю на базі автобуса ПАЗ*

На базі автобуса ПАЗ обладнали пересувний пункт технічного радіоконтролю, за допомогою якого велося спостереження за малопотужними передавачами у віддалених районах України і Молдавії.

Працівники, які знали азбуку Морзе, отримували передавачі, що працюють у режимі А1, ЧМ, ДЧТ. Працівників, що були не „обізнані в Морзе”, ставили на контроль мовних передавачів, прослуховування ДХ і СХ-мовних діапазонів, а також на спостереження за обладнанням, що працювало в телефонному режимі.

Для підвищення кваліфікації працівників направляли на навчання до аматорського радіоклубу. Після шестимісячної підготовки їм присвоювали кваліфікацію радіооператора 3-го класу.

З року в рік обсяг завдань збільшувався. Зростали і вимоги до персоналу. Тому керівництво більш ретельно почало ставитись до добору кадрів. Перевагу надавали радіофахівцям, що пройшли армійську службу. Адже завжди цінувалися їх досвід, дисциплінованість і відповідальність.

З 10 березня 1972 року начальником РСТРК призначили Галицького А.Б. Анатолій Борисович серйозно опікувався будівництвом нової технічної будівлі. Але через брак фінансування воно велося повільно і було закінчено лише у 1981 році.

Введення будівлі в експлуатацію стало справжнім святом. Для кожного робочого місця виділили окрему кімнату. Оснастили передовим, на той час, устаткуванням. Додалися апаратна з контролю і пе-

ленгації за передавачами, що незаконно діють, апаратна з контролю за передавачами в аматорських діапазонах. Укомплектувалися й магнітофонами для запису передавачів-порушників. В спеціально обладнане приміщення перевели компараторну. Фактично створили сприятливі умови для ефективної роботи всіх спеціалістів.

Регулярно влаштовували суботники з прибирання і впорядкування території. Навколо технічної будівлі висадили сад з фруктових дерев, власними силами впорядковували невелике озеро.

*Галицький А.Б.,
начальник РСТРК (1972—1996 рр.)*

А коли встановили антени кругового і південного напрямку, з'явилася можливість відстежувати передавачі всієї підконтрольної зони України і Молдавії.

Окрім цього, РСТРК уклала договори на виконання робіт з Ленінградським і Новосибірським науково-дослідними інститутами зв'язку з автозапису певних частот у довгохвильовому діапазоні.

Галицький А.Б. аж до серпня 1996 року очолював Київський центр електромагнітної сумісності радіоелектронних засобів, а потім — Український республіканський центр електромагнітної сумісності і радіоелектронних засобів.

